

LAVO Kaubanduse Osühing
riisakas@eliise.ee

Nõmme-Koordi (Pirmastu) maardla Nõmme-Koordi II liivakarjääri keskkonnalaos taotlusele keskkonnamõju hindamise algatamata jätmise

1. OTSUS

Lähtudes alljärgnevast, LAVO Kaubanduse Osühingu 06.12.2023 esitatud Nõmme-Koordi II liivakarjääri keskkonnalaos taotlusest ning tuginedes keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse § 3 lõike 1 punktile 1, § 6 lõike 2 punktile 2 ja lõikele 4, § 6¹ lõigetele 3 ja 5, § 9 lõikele 1, § 11 lõigetele 2, 2², 2³, 4, 8 ja 8¹, Vabariigi Valitsuse 29.08.2005 määruse nr 224 „Tegevusvaldkondade, mille korral tuleb anda keskkonnamõju hindamise vajalikkuse eelhindang, täpsustatud loetelu“ § 1 lõikele 1 ja § 3 punktile 4, keskkonnaministri 16.08.2017 määrusele nr 31 „Eelhindangu sisu täpsustatud nõuded“, **otsustab Keskkonnaamet:**

1.1. jätta algatamata keskkonnamõju hindamine Nõmme-Koordi II liivakarjääri keskkonnalaos taotlusele.

1.2. Nõmme-Koordi II liivakarjääri keskkonnalaos taotluse menetlemisel arvestada järgmiste keskkonnameetmetega:

1.2.1. Maavara kaevandamine ja väljavedu on lubatud esmaspäevast reedeni ajavahemikus 8.00-18.00. Keelatud on maavara kaevandada ja välja vedada riiklikel pühadel.

1.2.2. Mürahäiringu vähendamiseks moodustada lähimate elamute poolsesse külge katendivallid maksimaalses mahus.

1.2.3. Tolmu leviku tõkestamiseks kasutada tolmu levikut piiravaid meetmeid (niisutamine, CaCl vm) väljaveoteedel ja karjäärisisestel teedel ning laoplatesidel.

1.2.4. Kaevandamistegevusest põhjustatud müra osas kaebuste esinemise korral on keskkonnalaos omanikul kohustus mõõta mürataset aktiivse kaevandamistegevuse ja maavaraväljaveo tingimustes kaebuse esitaja katastriüksusel. Mõõtmistulemused esitada ka loa andjale. Müra piirtasemete ületamisel rakendada koheselt leevendusmeetmeid ja korraldada karjääri töö selliselt, et ületamisi ei esineks.

1.3. Täiendavad keskkonnauuringud ei ole vajalikud.

Keskkonnaamet teavitab KeHJS § 12 lõike 1¹ punkti 2 kohaselt käesolevast KMH algatamata jätmisest 14 päeva jooksul ametlikus väljaandes Ametlikud Teadaanded ning puudutatud isikuid ja teisi menetlusosalisi eraldi kirjaga.

2. ASJAOLUD JA ÕIGUSLIKUD ALUSED

2.1. LAVO Kaubanduse Osühing (registrikood 10130985, aadress Pikk tn 1-18, Pärnu linn; edaspidi ka *ettevõtte*) esitas 06.12.2023 Keskkonnaametile taotluse Nõmme-Koordi II liivakarjääri keskkonnaloa saamiseks (registreeritud KOTKAS-s 06.12.2023 menetluse nr M-126621 juurde).

Keskkonnaamet kontrollis ettevõtte esitatud taotlusmaterjalide vastavust maapõueseadusele (*MaaPS*), keskkonnaministri 23.10.2019 määrusele nr 56 „Keskkonnaloa taotlusele esitatavad täpsustavad nõuded ja loa andmise kord ning keskkonnaloa taotluse ja loa andmekoosseis“ ning kas koos taotlusega oli esitatud keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse (*KeHJS*) § 6¹ lõike 1 kohane teave. Esitatud taotlus vastas nõuetele, sisaldades muu hulgas KeHJS § 6¹ lõikes 1 nimetatud teavet.

2.2. Keskkonnaloa taotlus on 28.12.2023 avalikustatud ametlikus väljaandes Ametlikud Teadaanded. Keskkonnaamet teavitas 28.12.2023 kirjaga nr DM-126621-4 keskkonnaloa taotluse esitamisest ja avatud menetluse algatamisest keskkonnaseadustiku üldosa seaduse (*KeÜS*) § 46 lõike 1 punktides 1 ja 2 nimetatud isikuid. Avalikustamise käigus teatas Transpordiamet 29.12.2023 kirjaga nr 7.1-7/23/26208-2 (registreeritud KOTKAS-s 02.01.2024 numbriga DM-126621-6), et nõustub Nõmme-Koordi II liivakarjääri keskkonnaloa taotlusega tingimusel, et maavara väljaveotee ristumisega riigitee 24160 Loodi-Nõmme km 5,92 viiakse tolmuvaba katte alla tee kaitsevööndi (30 m) ulatuses.

2.3. Kooskõlas MaaPS § 49 lõikega 6 edastas Keskkonnaamet Nõmme-Koordi II liivakarjääri keskkonnaloa taotluse 28.12.2023 kirjaga nr DM-126621-5 Viljandi Vallavalitsusele arvamuse avaldamiseks, tähtajaga 01.03.2024. Viljandi Vallavalitsus (Viljandi Vallavolikogu on 27.04.2023 määruse nr 36 „Õigusaktidega kohaliku omavalitsuse, kohaliku omavalitsuse organi või kohaliku omavalitsuse üksuse pädevusse antud keskkonna alaste küsimuste lahendamise volitamine“ § 1 lõike 1 punktiga 7 delegeerinud Viljandi Vallavalitsuse pädevusse MaaPS-ga kohaliku omavalitsuse, kohaliku omavalitsuse üksuse või kohaliku omavalitsuse organi pädevusse antud küsimuste otsustamise ja ülesannete täitmise) nõustus 27.02.2024 korraldusega nr 67 (registreeritud KOTKAS-s 27.02.2024 numbriga DM-126621-7) tingimuslikult keskkonnaloa andmisega.

Keskkonnaamet edastas 01.03.2024 kirjaga nr DM-126621-8 ettevõttele tutvumiseks ja seisukoha võtmiseks kohaliku omavalitsuse üksuse tingimuslikult nõustuva otsuse ja Transpordiameti arvamuse ning palus arvamuse esitada hiljemalt 18.03.2024. Määratud tähtajaks vastust ei laekunud, mistõttu Keskkonnaamet järeldab, et loa taotleja on nõus kohaliku omavalitsuse üksuse esitatud kõigi tingimustega, mis on loa andmise eelduseks. Transpordiameti tingimusega seonduvat on pikemalt käsitletud eelhinnangu punktis 3.1.4.

2.4. KeHJS § 3 lõike 1 punkti 1 kohaselt hinnatakse keskkonnamõju, kui taotletakse tegevusluba või selle muutmist ning tegevusloa taotlemise või muutmise põhjuseks olev kavandatav tegevus toob eeldatavalt kaasa olulise keskkonnamõju.

KeHJS § 11 lõike 2 kohaselt otsustaja vaatab tegevusloa taotluse läbi ning teeb otsuse keskkonnamõju hindamise (*KMH*) algatamise või algatamata jätmise kohta KeHJS § 6 lõikes 2 nimetatud valdkondade tegevuse ja KeHJS § 6 lõikes 2¹ viidatud tegevuse korral õigusaktis sätestatud tegevusloa taotluse menetlemise aja jooksul, kuid hiljemalt 90. päeval pärast KeHJS § 6¹ lõikes 1 loetletud teabe saamist. KeHJS § 9 lõike 1 kohaselt on otsustaja tegevusloa andja, MaaPS § 48 kohaselt annab kaevandamisloa Keskkonnaamet. Seega on Keskkonnaamet otsustajaks KeHJS tähenduses. Otsuse tegemise tähtaega on pikendatud kuni 06.06.2024 Keskkonnaameti 08.03.2024 kirjaga nr DM-126621-9.

KeHJS § 6 lõike 2 punkti 2, § 6¹ lõike 3, § 11 lõigete 2 ja 4 ning KeHJS § 6 lõike 4 alusel kehtestatud Vabariigi Valitsuse 29.08.2005 määruse nr 224 „Tegevusvaldkondade, mille korral tuleb anda keskkonnamõju hindamise vajalikkuse eelhindang, täpsustatud loetelu“ § 1 lõike 1 ja § 3 punkti 4 kohaselt peab otsustaja andma eelhindangu selle kohta, kas pealmaakaevandamine kuni 25 hektari suurusel alal on eeldatavalt olulise keskkonnamõjuga tegevus või mitte ning otsustama *KMH* algatamise või algatamata jätmise üle.

KeHJS § 11 lõike 2³ järgi *KMH* vajalikkus otsustatakse, lähtudes eelhindangust (vt ptk 3) ja asjaomase asutuse seisukohast (seisukohad ning selgitused nendega arvestamise või arvestamata jätmise kohta, vt ptk 4). KeHJS § 11 lõike 4 kohaselt, kui kavandatava tegevuse *KMH* algatamise või algatamata jätmise otsus tehakse KeHJS § 6 lõike 2 või 2¹ alusel, lisatakse otsusele eelhindang.

3. EELHINNANG

KeHJS § 6¹ lõike 3 kohaselt annab Keskkonnaamet eelhindangu arendaja esitatud ja muu asjakohase teabe alusel ning lähtudes kavandatavast tegevusest, selle asukohast ja eeldatavast keskkonnamõjust. Eelhindangu sisu täpsustatud nõuded on KeHJS § 6¹ lõike 5 alusel kehtestatud keskkonnaministri 16.08.2017 määrusega nr 31 „Eelhindangu sisu täpsustatud nõuded“ (*määrus nr 31*).

Keskkonnaamet on eelhindangu andmisel kasutanud järgmisi materjale:

1. Nõmme-Koordi II liivakarjääri keskkonnaloa taotlus, sh KeHJS § 6¹ lõike 1 kohane teave;
2. Maa-ameti geoportaali kaardirakendused;
3. Viljandi maakonnaplaneering 2030+ (kehtestatud riigihalduse ministri 06.04.2018 käskkirjaga nr 1.1-4/75);
4. Paistu valla üldplaneeringu kaart (tööversioon seisuga 01.11.2008);
5. Metsaregister;
6. „Pombre kruusamaardla Pombre ja Pombre II karjääris ning Nõmme-Koordi (Pirmastu) liivamaardla Lolu II karjääris kaevandamisega kaasneva keskkonnamõju hindamise aruanne“, OÜ Eesti Geoloogiakeskus, 2014 (edaspidi viidatud kui *KMH aruanne*)

3.1. Kavandatav tegevus

3.1.1. Tegevuse iseloom ja maht

Taotletav Nõmme-Koordi II liivakarjäär asub Viljandi maakonnas Viljandi vallas Lolu külas eraomandisse kuuluval kinnistul Väike-Sakala (katastritunnus 57002:001:0058, registriosa nr 1328539).

Taotletav mäeeraldis hõlmab Nõmme-Koordi (Pirmastu) liivamaardla (registrikaart nr 0025) täiteliiva aktiivse tarbevaru plokk 11 ja 12, kattudes olemasoleva Lolu II liivakarjääri (loa nr L.MK/325538; loa omaja Holstre-Nõmme Kalastus OÜ; kehtib kuni 22.10.2029) mäeeraldis ja selle teenindusmaaga.

Nõmme-Koordi II liivakarjäär külgneb lääne-, põhja- ja idaservas taotletava Nõmme-Koordi liivakarjääri mäeeraldisega, mis omakorda kattub olemasolevate Lolu II liivakarjääri ja Nõmme liivakarjääri mäeeraldiste (loa nr VILM-030, loa omaja Holstre-Nõmme Kalastus OÜ, kehtib kuni 18.08.2025) ja nende teenindusmaadega. Osaliselt kattub taotletav Nõmme-Koordi liivakarjääri mäeeraldis ka endise Lolu liivakarjääri (luba nr VILM-031, kehtis kuni 22.09.2021). Nõmme-Koordi liivakarjääri keskkonnanaloo taotlemise eesmärk on tagada juba kaevandamisega hõlmatud aladel mäetööde efektiivsem korraldamine, vähendada kadusid ning luua paremad tingimused kaevandatud maa korrastamiseks. Seega soovitakse praegu kaevandatud aladel kehtivad ja kehtetuks muutunud erinevad keskkonnanalood viia kahe uue, Nõmme-Koordi ja Nõmme-Koordi II liivakarjääri keskkonnalubade koosseisu, mis tähendab, et uute keskkonnalubade andmisel tunnistatakse load nr L.MK/325538 ja VILM-030 kehtetuks.

Taotletava Nõmme-Koordi II liivakarjääri mäeeraldisel lamamis paikneb täiteliiva veetalune plokk 13 aT, mis soovitakse hõlmata samaaegselt taotletava Nõmme-Koordi liivakarjääri ja Nõmme liivakarjääri mäeeraldisega hõlmatud tulenevalt kahe arendaja vahel sõlmitud kokkuleppel. Nõmme-Koordi ja Nõmme-Koordi II mäeeraldistega on hõlmatud kogu varasemalt kaevandatud maa ning sisuliselt moodustavad need ühtse tootmisala, olles juriidiliselt siiski erinevad karjäärid.

Taotletava ala puhul on seega tegu töötava ja korrastamata liivakarjääri, kus on veel lõpuni ammendamata maavaravaru. Vähesel määral esineb metsastunud ala ja seal asub ka karjääri teenindav masinapark. Taotletava Nõmme-Koordi II liivakarjääri puhul on tegu juba avatud ja kaevandamisega muudetud maaga, kus kaevandamise jätkamine on vähese keskkonnamõjuga.

Seisuga 30.09.2023 olid taotletava mäeeraldisega hõlmatavate varuplokkide jääkvarud järgmised:

11 plokk – täiteliiv, aktiivne tarbevaru: 96,234 tuh m³

12 plokk – täiteliiv, aktiivne tarbevaru: 73,953 tuh m³

Kokku on täiteliiva aktiivne tarbevaru 170,187 tuh m³ ja kaevandatav varu 154,187 tuh m³.

Uue mäeeraldisel ja selle teenindusmaa pindalaks taotletakse 2,26 ha. Maavara kaevandamise keskmiseks aastamääraks taotletakse 12 tuh m³. Maavara kasutusalaadeks on teede- ja üldehitus. Keskkonnanaloo kehtivusaajaks taotletakse 15 aastat ja kaevandatud maa korrastatakse veekoguga puhkealaks.

Mäenduslikud kaevandamistingimused on soodsad, kuivõrd taotletava Nõmme-Koordi II liivakarjääri kujul on tegemist aktiivses kaevandamises oleva ja kehtiva keskkonnanaloga alaga. Kaevandatava jääkvaru kiht on võrdlemisi paks (keskmiselt 10 m) ning karjääri on rajatud kaevandamiseks vajalik taristu. Valdavas osas on mets ja võsa raadatud, kannud juuritud ning katend suuremas osas eemaldatud. Katendi (keskmise paksusega 0,6 m) moodustab kasvukiht koos savika liivaga ning selle maht mäeeraldisel on 6 tuh m³. Kaevandamise ajal toimivad

katendivallid efektiivse müra- ja tolmutõkkena. Mäeeraldise teenindusmaal ladustatud katend kasutatakse hiljem karjääri veekogust välja jääva ala korrastamiseks (vastavalt koostatavale korrastamise projektile), korrastamiseks mittevajalik katend võõrandatakse.

Karjäärialale on hea ligipääs, kuna taotletava mäeeraldise vahetus läheduses asub 24160 Loodi Nõmme tee, kust tuleb karjääri mitmeid väiksemaid teid. Loodi-Nõmme tee on ühenduses 52 Viljandi-Rõngu tugimaanteega. Olemasolev teedevõrk tagab head tingimused materjali väljaveoks.

Taotletava Nõmme-Koordi II liivakarjääri mäeeraldise korrastamise suunaks on veekoguga puhkeala, kuhu taotleja planeerib rajada spordirajatised koos puhkekeskusega. Nõmme-Koordi ja Nõmme-Koordi II liivakarjäärid korrastatakse ühtse tervikuna.

Kaevandamisel tekib mäeeraldise piirile, mis ei külgne Nõmme-Koordi liivakarjääriga, tasandamist vajav nõlv, mis on vajalik külgneva maapinna stabiilsuse tagamiseks. Sellest tulenevalt väheneb kaevandatava varu kogus nõlvaterviku võrra. Kaevandamise käigus tuleb mäeeraldise piirile jääv nõlvatervik veepeelses osas tasandada nõlvusele vähemalt 1:2 ning veealuses osas nõlvusele vähemalt 1:5.

Kaevandamise keskmiseks aastamääraks on kavandatud 12 tuh m³. Kaevandamise keskmine aastamäär ei kohusta loa omanikku karjäärist vastavat kogust materjali aasta jooksul kaevandama. Reaalsed karjääris kaevandatavad varu kogused aasta lõikes sõltuvad kaevandamisloa omaniku tööplaanidest ja materjali vajadusest. Keskmise aastase kaevandamise mahu 12 tuh m³ korral ammendatakse karjäär ligikaudu 13 aastaga ning keskkonnaloo kehtivuse jooksul jõutakse ka kaevandatud maa korrastada.

Nõmme-Koordi liivakarjääri kasuliku kihi jääkpaksus võimaldab varu väljata kahe kuni kolme astmega. Veealune varu (plokis 12) väljatakse veetasel alandamata. Veepealse varu (plokis 11) väljamiseks kasutatakse ekskavaatorit või frontaallaadurit. Veealuse varu väljamiseks kasutatakse ekskavaatorit (vajadusel pika poomiga) või pinnase-pumpsüvendajat. Kasuliku kihi keskmine paksus ülevapool keskmist põhjaveetaset on 4,5 m ja allpool keskmist veetasel 5,4 m.

Materjali väljavedu karjäärist toimub autotranspordiga. Paljandustöödel ja/või kaevandamisel kasutatakse abimehhanismina ka buldoosereid.

Enne kaevandamise alustamist tuleb koostada kaevandamisprojekt, milles määratakse täpsem kaevandamise tehnoloogia ja mäetööde ajaline ning ruumiline areng. Pärast varu ammendamist tuleb kaevandatud maa korrastamiseks koostada korrastamisprojekt. Ala tehniline korrastamine on otstarbekas teha paralleelselt mäetöödega. Kaevandatud maa tehnilisel ja bioloogilisel korrastamisel on võimalik kasutada mäeeraldise eemaldatud katendit.

3.1.2. Tegevuse seosed asjakohaste strateegiliste planeerimisdokumentidega ning lähipiirkonna praeguste ja planeeritavate tegevustega

Viljandi valla uus üldplaneering on vastu võetud 30.12.2020, kuid ei ole veel kehtestatud. Valdade ühinemislepingu kohaselt uue üldplaneeringu kehtestamiseni kehtivad ühinenud omavalitsusüksuste üldplaneeringud nendel territooriumidel, kus nad enne ühinemist kehtisid. Paistu valla üldplaneeringu kaardil on kaevandamiseks taotletav ala märgitud Nõmme-Koordi (Pirmastu) liivamaardlal paiknevaks, olles osaliselt ka ärimaa reservmaa. Seega Paistu valla üldplaneering ei piira nimetatud kinnistutel kaevandamist.

Väike-Sakala kinnistu maakasutuse sihtotstarbeks on määratud mäetööstusmaa 100%.

Viljandi maakonnaplaneeringu seletuskirjas on maavarade kohta muu hulgas toodud, et:

- 1) kasutatavate maavarade valik ei ole suur, kuid käeoleval ajal on varud piisavad ja uute maardlate kasutuselevõtt on võimalik. Selle juures tuleb jälgida keskkonnakaitselisi küsimusi ja mõnel juhul asustuse suundumusi;
- 2) näha ette meetmed kaevandamisel rikutud alade rekultiveerimiseks;
- 3) olemasolevate karjääride ammendamist tuleb eelistada uute rajamisele;
- 4) maardlate kasutuselevõtul vältida võimalusel alasid, mis asuvad väärtuslikel põllumajandusmaadel, väärtuslikel maastikel ja roheline võrgustiku aladel ning hinnata eelnevalt mõju väärtuslikele maastikukomponentidele;
- 5) maardlate kasutuselevõtul või maardlas uute karjääride rajamisel tuleb alati enne maavara kaevandamise lubamist selgitada välja keskkonnamõju võimalik ulatus ning rakendada asjakohased meetmed kaasnevate keskkonnamõjude vältimiseks või leevendamiseks.

Samuti on välja toodud, et .../Tagada tuleb maavarade keskkonnasõbralik kaevandamine ja maapõueressursi efektiivne kasutamine minimaalsete kadudega. Keskkonnasõbralik kaevandamine tähendab maardla kiiret ammendamist, võimalikult suure koguse maavara väljamist võimalikult lühikese aja jooksul, põhjavee minimaalset mõjutamist, müra-, tolmu- ja seismiliste normide ületamise vältimist ning kaevandatud ala kiiret projektikohast korrastamist (eelistatult puhkealaks). Ressursi efektiivne kasutamine tähendab kaevandamisväärse maavara võimalikult täielikku väljamist ning kaasnevate maavarade kasutamist./...

Viljandi maakonnaplaneeringu kaardi *Ruumilised väärtused* kohaselt ei asu taotletav Nõmme-Koordi II liivakarjäär väärtuslikul maastikul, väärtuslikul põllumajandusmaal ega roheline võrgustiku alal, vaid on kujutatud maardlana. Karjääris tööde jätkamisega ei kaasne mõju väärtuslikele maastikukomponentidele. Taotletava karjääri puhul on tegemist töös oleva ja korrastamata karjäärialaga, mille varud ei ole lõpuni ammendatud. Varude väljamise järgselt tuleb ala korrastada korrastamisprojekti alusel ning korrastamise suunaks on veekoguga puhkeala. Seega on kavandatud tegevus kooskõlas nii Paistu valla üldplaneeringus kui ka Viljandi maakonnaplaneeringus sätestatuga.

Taotletava Nõmme-Koordi II liivakarjääri teenindusmaast ca 250 m kaugusel kirdes (samal maardlas) asub Pirmastu II liivakarjäär (loa omaja OÜ Eureka, keskkonnaluba nr VILM-045) ning ca 700 m kaugusel edelas (Pombre maardlas, reg.kaardi nr 262) asuvad Pombre II kruusakarjäär ning Pombre liivakarjäär (lubade omaja OÜ Medemar, keskkonnaload nr VILM-069 ja VILM-068). Tegemist on pikaajaliselt kaevandamisest mõjutatud piirkonnaga.

Taotletava Nõmme-Koordi II liivakarjääri mäeeraldisega piirnevad täiteliiva plokid 2, 4, 5, ja 22 aT, kus asub teise arendaja poolt taotletav Nõmme-Koordi liivakarjäär. Taotletava Nõmme-Koordi II liivakarjääri mäeeraldisel lamamis paikneb täiteliiva veealune plokk 13 aT, mis soovitakse hõlmata samaaegselt taotletava Nõmme-Koordi liivakarjääriga ning on seega kaevandatud vaid peale Nõmme-Koordi II liivakarjääri osalist ammendamist. Nõmme-Koordi ja Nõmme-Koordi II mäeeraldistega on hõlmatud kogu varasemalt kaevandamisega muudetud maa ning sisuliselt moodustavad need ühtse tootmisala.

Ümbruskonna maad on valdavalt kasutuses maatulundusmaana – põllu- ja metsamaana. Tegemist on hajaasustusega, kuid piirkonnas esineb võrdlemisi palju majapidamisi. Lähimad

elamud jäävad mäeeraldisest enam kui 200 m kaugusele Laane-Suki (katastritunnus 89201:004:0169), Lõhmuse (katastritunnus 57002:001:0047), Aaviku (katastritunnus 57002:001:0029), Nepa (katastritunnus 57002:001:0370), Vana-Hansu (katastritunnus 89901:001:2599), Lõo (katastritunnus 57002:001:0290), Kuusiku (katastritunnus 89901:001:2126), Salu (katastritunnus 89801:001:0588), Uue-Kaare (katastritunnus 57002:001:0032) ja Raudsepa (katastritunnus 57002:001:0049) kinnistutele. Nõmme-Koordi II liivakarjääris töö jätkamine ei piira ümbruskonna põllumaade kasutamist ega metsa hooldamist ja kasvatamist.

Kaevandamisel veetaseme alandamist (vee väljapumpamist ega ärajuhtimist) ei toimu ning varu väljatakse maksimaalses võimalikus mahus. Häiringute (müra, tolmu) leevendamiseks tuleb kasutusele võtta vajalikud leevendusmeetmed, mis sätestatakse keskkonnanõu kõrvaltingimustes. Kõrvaltingimuste seadmisel arvestatakse ka kohaliku omavalitsuse üksuse esitatud tingimusi.

Lähimateks küladeks on Lolu, Pirmastu, Mäeltküla, Vardja, Intsuküla, Viisuküla ja Rebase, mis jäävad 3 km raadiusesse. Maakonna tömbekeskus Viljandi linn jääb ca 5 km kaugusele.

Eeltoodust lähtuvalt ei ole kavandatav tegevus vastuolus strateegiliste planeerimisdokumentide ja kehtivate õigusaktidega.

3.1.3. Ressursside, sealhulgas loodusvarade (nagu maa, muld, pinnas, maavara, vesi ja looduslik mitmekesisus, näiteks loomastik ja taimestik) kasutamine

Taotletav Nõmme-Koordi II liivakarjäär kattub aktiivses kaevandamistegevuses oleva karjääriga, kus kohati on säilinud vähene kõrghaljastus. Alal asuvad karjääri teenindav masinapark ning ning toodangu ja katendi puistangud. Maapinna reljeef on muutlik, jäädes 74 - 79 m absoluutkõrguste vahemikku

Taotletava mäeeraldisega kattuvatelt aladelt on katend varasema kaevandamise käigus valdavalt kooritud, kogu ulatuses on katend esindatud 2012. a. uuringu ala uuringupunktide piires. Katendi (keskmise paksusega 0,6 m) moodustab kasvukiht koos savika ülipeene- kuni peeneteralise liivaga ning selle maht mäeeraldisel on ca 6 tuhat m³. Kaevandamise ajal toimivad katendivallid efektiivse müra- ja tolmutõkkena. Mäeeraldisel teenindusmaal ladustatud katend kasutatakse hiljem karjääri veekogust välja jääva ala korrastamiseks (vastavalt koostatavale korrastamise projektile), korrastamiseks mittevajalik katend võõrandatakse.

Maavara kasulik kiht on muutlik ning on esindatud kruusaka ja peene- kuni keskmiseteralise liivana, kus paiguti esineb kruusa vahekihte. Kohati levib kasuliku kihi ülemises osas kruusakas savine liiv. Kasuliku kihi keskmine paksus on ca 10 m. Kasuliku kihi lamamiseks on saviliiv- ja liivsavimureen. Mäeeraldisel lamami absoluutkõrgused jäävad 65,0 – 72,2 m vahemikku. Kaevandatava maavara kogus seisuga 30.09.2023 oli 154,187 tuhat m³, mis sobib kasutamiseks teede- ja üldehituses.

Alal levib liustikujõesetete veekiht. Veekompleks on vabapinnaline, toitudes sademetest. Vettandvaks kihiks on kruusakas liiv ja liiv ning veepidemeks kasuliku kihi lamamiseks olev Aruküla lademe savi ja sellel lasuv saviliiva-liivisavi või moreenikiht. 2019. aastal tehtud markseiderimõõdistamise tulemusel fikseeriti ala keskmiseks veetasemeks abs 72,5 m. Tervenisti ülalpool keskmist põhjaveetasest asub plokk 11 aT, mille kaevandatav maht on ca 92 tuhat m³. Plokk 12 aT kaevandatava mahuga ca 62 tuhat m³ paikneb allpool keskmist põhjaveetasest.

Taotletava Nõmme-Koordi II liivakarjääri lamamis paikneb ka veealune plokk 13 aT (maht 55 tuh m³), mida soovitakse hõlmata taotletava Nõmme-Koordi liivakarjääri mäeeraldisega. Nimetatud plokk on seega kaevandatav vaid peale Nõmme-Koordi II liivakarjääri osalist ammendamist. Plokk 13 aT on Nõmme-Koordi liivakarjääri mäeeraldisega hõlmatud tulenevalt kahe arendaja vahel sõlmitud kokkuleppest.

Nõmme-Koordi II liivakarjääri kasuliku kihi jääkpaksus võimaldab varu väljata kahe kuni kolme astmega. Veealune varu väljatakse veetasel alandamata. Veepealse varu väljamiseks kasutatakse ekskavaatorit või frontaallaadurit. Veealuse varu väljamiseks kasutatakse ekskavaatorit (vajadusel pika poomiga) või pinnase-pumpsüvendajat.

Karjääride rajamisel ja nende töötamise jooksul maastikupilt muutub ja looduslik mitmekesisus paratamatult väheneb. Mäeeraldisel olev veel säilinud taimekooslus ja kõrghaljastus hävib, kuid hilisema korrastamise käigus rajatakse alale veekogu, mille tulemusena tekivad uued kooslused.

Kaitsealuste liikide elupaiku ega leiukohti mäeeraldisel ja teenindusmaa alale registreeritud ei ole. Karjääri edasise töö käigus tuleb raiuda alal veel kasvavad puud, mis võivad olla elupaigaks mitmetele linnuliikidele. Raiumisel ja katendi koorimisel tuleb muu hulgas arvestada looduskaitseaduse (LKS) § 55 lõikes 6¹ sätestatuga, kuna pesade ja munade tahtlik hävitamine ja kahjustamine, pesade kõrvaldamine, samuti lindude tahtlik häirimine, eriti pesitsemise ja poegade üleskasvatamise ajal, on keelatud aastaringselt. Viidatud säte kehtib keskkonnanaloo omajale sõltumata sellekohase tingimuse kandmisest loale. LKS ega MaaPS ei kohusta kõrvaltingimust seadma ning keskkonnanaloo andmist ei välista vastava kõrvaltingimuse puudumine.

Nõmme-Koordi II liivakarjääri korrastamistöödega saab alustada tehnoloogiliselt esimesel võimalusel ning suurema osa nõlvadest kujundada juba kaevandamise käigus. Korrastamisel tuleb karjääri küljed kujundada nii, et oleks tagatud maa ohutu ja otstarbekas taaskasutamine ning maastiku üldilme oleks esteetiliselt vastuvõetav. Karjääri nõlvad tasandatakse materjali püsinurgast tuleneva nõlvusega veetasemest kõrgemal kaldega 1:2 ja veetasemest madalamal kaldega 1:5. Karjääriala korrastatakse Nõmme-Koordi liivakarjääri ühtse tervikuna veekoguga puhkealaks, kus Nõmme-Koordi II liivakarjääri piires on veekogu pindala ca 2,26 ha ja eeldatav veetase 72,5 abs kõrgusel.

3.1.4. Tegevuse energiakasutus

Peamised energiatarbijad karjääri avamise järgselt on karjääris töötavad seadmed ja masinad. Energiat kulub ettevalmistustöödeks (piiride märkimine, veel säilinud kõrghaljastuse ja katendi eemaldamine), maavara kaevandamiseks ja kaevise laadimiseks transpordivahenditele. Osa mäeeraldisega hõlmatavast varust paikneb allpool põhjaveetasel, kuid selle kaevandamiseks vett välja ei pumbata ega alandata põhjaveetasel, seega selleks energiat ei kulutata.

Taotletava mäeeraldisel vahetus läheduses asub 24160 Loodi-Nõmme tee, kust tuleb karjääri mitmeid väiksemaid teid. Loodi-Nõmme tee on ühenduses 52 Viljandi-Rõngu tugimaanteega. Olemasolev teedevõrk tagab head tingimused materjali väljaveoks. Transpordiamet on 29.12.2023 kirjaga nr 7.1-7/23/26208-2 teatanud, et nõustub Nõmme-Koordi II liivakarjääri keskkonnanaloo taotlusega tingimusel, et maavara väljaveotee ristumisega riigitee 24160 Loodi-Nõmme km 5,92 viiakse tolmuva kätte alla tee kaitsevööndi (30 m) ulatuses. Kui võrd taotletaval mäeeraldisel ja teenindusmaal puudub kattumine nimetatud tee kaitsevööndiga ning

keskkonnalooga ei reguleerita tegevusi väljaspool kaitise territooriumit, ei ole põhjendatud kanda Transpordiameti nõuet antava keskkonnaloa kõrvaltingimuseks. Samas ei ole Keskkonnaamet vastu, kui tee omaja ja teed kasutada soovivad isikud lepivad omavahel kokku tee kasutamise tingimused. Nagu Transpordiamet on oma kirjas viidanud, on liikluseaduse § 7² lõike 1 kohaselt keelatud teed kahjustada ja risustada. Viidatud säte kehtib keskkonnaloa omajale sõltumata sellekohase tingimuse kandmisest loale ning keskkonnaloa andmist ei välista vastava kõrvaltingimuse puudumine.

3.1.5. Tegevusega kaasnevad tegurid, nagu heide vette, pinnasesse ja õhku ning müra, vibratsioon, valgus, soojus, kiirgus ja lõhn

Maavara kaevandamisega mõjutatakse alati suuremal või vähemal määral looduskeskkonda. Nõmme-Koordi II liivakarjääris kaevandamisel on peamiseks keskkonda mõjutavateks teguriteks maastikupildi visuaalne muutumine, müra, õhusaaste ja võimalik mõju põhjaveele.

Pinna- ja põhjavesi

Alal levib liustikujõesetete veekiht. Veekompleks on vabapinnaline, toitudes sademetest. Vettandvaks kihiks on kruusakas liiv ja liiv ning veepidemeks kasuliku kihi lamamis olev Aruküla lademe savi ja sellel lasuv saviliiva-liivsavi või moreenikiht. Veekihti drenib lääne pool paiknev maaparandussüsteemi eesvool (kuni 10 km² valgalaga maaparandussüsteemi eesvool Sakala, mille maaparandussüsteemide registri kood on 61139600200100011M), mis suubub ligikaudu 1,5 km edela pool asuvasse Everti oja. Samuti drenivad ka kaevandamise tulemusel kõrvalaladel kujunenud tehisveekogud.

Põhjaveetasemete sügavused olid 2015. a seisuga maapinnast vahemikus 0,2 - 4,4 m (keskmiselt 1,6 m) sügavusel. 2019. aastal tehtud markseiderimõõdistamise tulemusel fikseeriti ala keskmiseks veetasemeks abs 72,5 m. Allpool keskmist põhjaveetaset asub plokk 12 aT, plokk 11 aT paikneb ülalpool.

Nõmme-Koordi (Pirmastu) liivamaardlale lähimad pinnaveekogud on ca 800 m kaugusel olev Valgjärv (VEE2083100), ca 900 m kaugusel olev Mudajärv (VEE2083200), ca 950 m kaugusel olev Rõika järv (VEE2083400), ca 1 km kaugusel olev Verilaske oja (VEE1019300), ca 1,1 km kaugusel olev Tilli järv (VEE2083500), ca 1,2 km kaugusel olev Kõrtsi veehoidla (VEE2083750), ca 1,2 km kaugusel olev Kulu järv (VEE2083730) ja ca 1,3 km kaugusel olev Orika oja (VEE1139600). Piisava vahekauguse tõttu võib eeldada, et kaevandamine ei mõjuta nimetatud veekogusid.

Katendi koorimise tõttu suureneb kogu alal otse põhjavette infiltreeruva vihmavee osatähtsus. Alalt eemaldatakse mullakiht, mis täidab olulist osa sademevee sidumisel. Kui enne katendi eemaldamist osa sademeveest omastavad taimed ja osa mullas seotud veest aurustub, siis kasvukihi eemaldamisel on karjäärialal infiltratsioon kiirendatud ja suurem kogus sademeveest jõuab põhjavette.

Lähimad hooned asuvad enam kui 200 m kaugusel Laane-Suki, Lõhmuse, Aaviku, Nepa, Vana-Hansu, Lõo, Kuusiku, Salu, Uue-Kaare ja Raudsepa kinnistutel. Maa-ameti geoportaali kitsenduste kaardi kohaselt ei ole ühelegi eelpool nimetatud kinnistule puurkaeve märgitud, mistõttu võib eeldada veevõttu salvkaevust või registrisse kandmata puurkaevust. KMH aruande kohaselt tarbitakse ümbruskonna kaevudes valdavalt kvaternaarisetete veekihi põhjavett. Ülemise aluspõhjalise veekihi moodustavad Devoni ladestu Aruküla lademe terrigeensed settetikivimid, mille vesi on survealine ja pindmise reostuse eest kaitstud.

Maavara kaevandamine karjääris avaldab mõju pinna- ja põhjaveetasemele ning piirkonna veerežiimile sh kaevudele eelkõige siis, kui põhjaveetasemest allpool oleva maavara kaevandamisel alandatakse (pumbatakse vett välja ja/või suunatakse kraavide abil isevoolselt suublaks olevasse veekogusse) karjääris veetasel või veetase alaneb väljatava maavara mahu arvel. See toob kaasa põhjaveetaseme alanemise ja alanduslehtri välja kujunemise karjääri ümbritseval alal. Selline põhjaveetaseme alanemine muudab omakorda põhjavee liikumise dünaamikat karjääri mõjualas, kuna karjääris veetase alaneb ning selle tulemusena liigub vesi karjääri suunas, kuni veetase karjääris ja ümbritseval alal on ühtlustunud. Karjääri koguneva vee suunamine eesvoolu muudab suublaks oleva vooluveekogu veerežiimi, suurendades selle vooluhulka.

Veealuse varu väljamine ekskavaatoriga mõjutab vähesel määral lühiajaliselt karjäärialal veetasel, sest väljatakse vee ja liiva segu. Puistangusse nõrguma tõstetud materjalist valgub vesi karjääri tagasi. Veetaseme alanemise ulatus sõltub korruga väljatavast materjali mahust ning sellest tagasi nõrguvast vee kogusest. Tagasinõrguva vee kogus sõltub eelkõige materjali poorsusest ja veeannist. Lisaks mõjutavad veetasel kliimaatilised tingimused (sademed, aurumine). Käesoleval juhul ei ole taotluse seletuskirjas märgitud vajadust kaevandamiseks käigus vee ärajuhtimiseks või välja pumpamiseks, seega eeldatavalt puudub oluline mõju väljakujunenud veerežiimile.

Maa-ameti geoportaali kaardirakenduse (Eesti põhjavee kaitstuse kaardi 1:400 000) järgi jääb mäeeraldis tervikuna suhteliselt kaitstud põhjaveega alale, mille reostusohklikkuse tase on hinnatud madalaks. Hinnang on antud maapinnalt esimese aluspõhjalise veekompleksi looduslikule kaitstusele maapinnalt lähtuva potentsiaalse punkt- või hajureostuse eest. Taotletava karjääri võimalik mõju põhja- ja pinnavee kvaliteedile on seotud kaevandamiseks kasutatavate seadmete avariiolekordadega. Kõige tõenäolisem mäeeraldisel toimuda võiv õnnetusjuhtum on seotud õli või kütuse lekkega. Võimalike rikete ning avariide tagajärjel tekkiva kütuse- või õlireostuse likvideerimiseks peab karjääris olemas vajalikus koguses absorbenti (näiteks turvas, saepuru või sünteetilised absorbendid), millega saab tekkinud reostuse kokku korjata. Avariide likvideerimise viisid planeeritakse põhjalikumalt kaevandamise projektis.

Eeltoodu kokkuvõtteks, kaevandamise lubamine taotletud ulatuses eeldatavalt ei mõjuta oluliselt piirkonna kaeve, väljakujunenud veerežiimi ega -kvaliteeti. Kaevandamisel, kaevisel laadimisel või masinate hooldamisel ja tankimisel tuleb naftasaaduste pinnasesse ja põhjavette sattumise võimalus minimeerida. Kaevandamisel tuleb kasutada vaid korrasolevat kaevandamistehnikat ning tehnika hooldamist ja remonti tuleb teha vaid selleks kohandatud alal.

Müra

Tegevusega kaasneva müra levik ümbruskonda sõltub kasutatavast tehnikast, tööprotsessidest ja ümbritsevatest keskkonnatingimustest. Kaevandamise käigus tekib müra peamiselt kahest allikast: transpordimüra ja kaevandamise käigus masinate poolt tekitatav müra. Välisõhus leviva müraga seonduvat reguleerib atmosfääriõhu kaitse seaduse §-d 55-66 ja keskkonnaministri 16.12.2016 määrus nr 71 „Välisõhus leviva müra normtasemed ja mürataseme mõõtmise, määramise ja hindamise meetodid“ (määrus nr 71).

Punktallikatel (karjääris töötavad masinad nt ekskavaator, buldooser, laadur, kallurauto ja pinnasepump-süvendaja) on olulisimaks parameetrik nende tekitatav helivõimsustase. Helivõimsustase on akustiline energia, mida allikas kiirgab. Müratase ehk helirõhutase on

helivõimsustaseme ja kauguse funktsioon, mis tähendab, et müratase mingis punktis sõltub allika ja vastuvõtja vahelisest kaugusest ning allika helivõimsustasemest. Ekskavaatorite, buldoosrite ja kopplaadurite müratase jääb vahemikku 84–90 dB.

Transpordi (joonallikate) puhul on olulisimaks parameetrik liiklussagedus, millest sõltub transpordivahendite müraemissioon keskkonda. Mida suurem on liiklussagedus, seda suuremaks ja ühtlasemaks kujuneb müratase teede lähiümbruses. Lisaks liiklussagedusele mõjutab transpordi puhul müra teket ka teekate (asfalt, kruuskate), liikumiskiirus ja raskete sõidukite osakaal.

Ümbruskonnale kõige häirivamat müra tekitab katendi koorimine karjääri avamisel. Loodusliku materjali töötlemiseks mobiilse purustus-sorteerimissõlme kasutamise vajadust ei ole keskkonnaloa taotluses kirjeldatud.

Vastavalt määrusega nr 71 kehtestatud piirväärtustele tohib elamutega piirkonnas (II kategooria elamuala) olla tööstusmüra piirtase päeval 60 dB ja öösel 45 dB. Piirtase on näitaja, mis üldjuhul iseloomustab rahuldavaid akustilisi tingimusi ja mida kasutatakse olemasoleva olukorra hindamisel, kusjuures olemasolevatel aladel ja ehitistes ei tohi müra ületada piirtaset.

Lähimad hooned asuvad enam kui 200 m kaugusel Laane-Suki, Lõhmuse, Aaviku, Nepa, Vana-Hansu, Lõo, Kuusiku, Salu, Uue-Kaare ja Raudsepa kinnistutel. Laane-Suki kinnistu ja taotletava karjääri vahele jääb aktiivses kasutuses olev karjääriala ja sellest edasi lage põllumaa kohatise kõrghaljastusega. Ülejäänud nimetatud kinnistud paiknevad karjäärist teisel pool Loodi-Nõmme teed nr 24160, samuti jääb nende vahele ortofoto alusel suhteliselt tihe kõrghaljastus.

Taotluse seletuskirjas on arvutuslikult hinnatud müra levikut. Arvutuste kohaselt on lähimate majade juurde jõudvaks maksimaalseks müratasemeks 58 dB, mis ei ületa lubatud piirtaset. Arvutuslikus maksimaalses müratasemes ei ole arvestatud ühegi müra levikut takistava meetmega ning on arvestatud masina paiknemisega majapidamisele lähimas punktis, kus, arvestades mäeeraldise kontuuri, tehakse töid loa kehtivusaja suhtes väikesel ajaperioodil. Täiendava müratõkkena toimivad teenindusmaale moodustatavad katendivallid. Müra levikut vähendavad mõnevõrra karjäärimasinate liikumine süvendis (karjääri põhjas) ning laopuistangud. Oma osa mürataseme kumuleerumises annab liiklus Loodi-Nõmme teel nr 24160.

Tegelik olukord võib siiski arvutuslikust erineda. Keskkonnaloa omajal tuleb tagada seadusega kehtestatud piinormidest kinnipidamine ning võtta kasutusele kõik võimalikud meetmed mürahäiringu tekke ja leviku vähendamiseks. Taotluse seletuskirjas on öeldud, et mäetööde tegemine toimub valdavalt päeval ajal.

Viljandi Vallavalitsus on 27.02.2024 korraldusega nr 67 nõustunud loa andmisega juhul, kui keskkonnahäiringute leevendamiseks rakendatakse järgmisi tingimusi:

1. *Maavara kaevandamine ja väljavedu on lubatud esmaspäevast reedeni ajavahemikus 8.00-18.00. Keelatud on maavara kaevandada ja välja vedada riiklikel pühadel.*
2. *Mürahäiringu vähendamiseks moodustada lähimate elamute poolsesse külge katendivallid maksimaalses mahus.*

3. *Kaevandamistegevusest põhjustatud müra osas kaebuste esinemise korral on keskkonnaloa omanikul kohustus mõõta mürataset aktiivse kaevandamistegevuse ja maavara väljaveo tingimustes kaebuse esitaja katastriüksusel. Mõõtmistulemused esitada ka loa andjale.*

Kuivõrd loa taotleja ei ole teadaolevalt vaidlustanud kohaliku omavalitsuse üksuse tingimuslikult nõustuvat otsust, lisatakse selles esitatud tingimused antava keskkonnaloa kõrvaltingimusteks järgmiselt:

1. *Maavara kaevandamine ja väljavedu on lubatud esmaspäevast reedeni ajavahemikus 8.00-18.00. Keelatud on maavara kaevandada ja välja vedada riiklikel pühadel.*

2. *Mürahäiringu vähendamiseks moodustada lähimate elamute poolsesse külge katendivallid maksimaalses mahus.*

3. *Kaevandamistegevusest põhjustatud müra osas kaebuste esinemise korral on keskkonnaloa omanikul kohustus mõõta mürataset aktiivse kaevandamistegevuse ja maavara väljaveo tingimustes kaebuse esitaja katastriüksusel. Mõõtmistulemused esitada ka loa andjale. Müra piirtasemete ületamisel rakendada koheselt leevendusmeetmeid ja korraldada karjääri töö selliselt, et ületamisi ei esineks.*

Kõrvaltingimuste sõnastust võidakse täpsustada keskkonnaloa andmise korralduses. Kõrvaltingimuste korrektsel täitmisel ei ole eeldatavalt ette näha ülenormatiivse mürahäiringu esinemist väljaspool mäeeraldise teenindusmaa piire.

Osakesed (tolm)

Liiva kaevandamisel on võimalikeks osakeste ehk tolmu allikateks maavara ammutamis- ja laadimisprotsessid ning toodangu väljaveoga seotud transport. Osakeste eraldumine mäeeraldisel toimuvatest tööprotsessidest sõltub kaevandamise tehnoloogiast, kaevise kohapealsest töötlemisest kui ka ilmastikutingimustest (tuul, sademed jne). Transpordil kaasneb tolmu eraldumine kruuskattega teedel liiklemisel transpordivahendite (eriti raskeveokite) ratastelt ning lahtistelt koormatelt. Veose katmise nõuded on toodud liiklusseadustikus ja selle alamaktides.

Looduslikult on kaevandatav liiv niiske ega põhjusta märkimisväärse õhusaaste tekkimist. Keskkonnaministri 14.12.2016 määruse nr 67 „Tegevuse künnisvõimsused ja saasteainete heidete künniskogused, millest alates on käitise tegevuse jaoks nõutav õhusaasteluba“ (*määrus nr 67*) ja selle lisa 1 kohaselt on õhusaasteluba vaja, kui tegevuse käigus eraldub ühe aasta jooksul atmosfääri osakesi (PM_{SUM}) enam kui 1 tonn. Taotluse seletuskirjas toodud arvutuste kohaselt õhusaasteluba vaja ei ole, kuna osakeste summaarne heitkogus ei ületa määruses nr 67 sätestatud künniskogust. Taotluse seletuskirjas kasutatud valemi kohaselt oleks 12 tuh m³ liiva kaevandamisel tekkivate osakeste kogus ca 0,0153 t/a, mis on väiksem määruses sätestatud künniskogusest, seega selleks keskkonnaloa taotlemine pole vajalik ning tegevusel puudub arvestatav keskkonnarisk tingituna saasteainete välisõhku viimisest.

Tolmu tekib laadimisprotsessi käigus materjali kukkumisel kallurisse, purustisse või puistangusse. Osakesi tekib ka karjäärilal töötavate masinate ümbruses, kuid nende levik on lokaalse iseloomuga. Kaevandamismasinate poolt tekitatava tolmu hulk on väike, sadestudes praktiliselt õhkutõusmise koha lähedale. Kaugemale võib levida tolmu toodangut vedavatest kallurautodest, kuna nende kiirus on suurem. Kallurid tõstavad tolmu nii karjäärisisestel- kui ka väljaveoteedel. Arvestades, et veokite liikumiskiirus on karjäärides piiratud (tavaliselt kuni 30 km/h) ning karjäärisisesed veoteed on lühikesed ja järskude tõusudega, siis ei saa sõidukid

suurt kiirust arendada. Töötavates karjäärides tehtud vaatluste järgi võib hinnata, et transpordi tõttu tekkiv õhusaaste võib levida lagedal maastikul keskmise tuulega 200 – 250 m kaugusele.

Transpordil tekkivad tolmu heitkogused sõltuvad liiklusintensiivsusest, kasutatavate masinate massist ja sõidukiirusest, teede peente osakeste sisaldusest, tee laiuusest ja tööajast. Kaevise transpordist tekkiva tolmu leviku tõkestamise efektiivseks vahendiks kuival perioodil on teede niisutamine ning erinevate kemikaalide kasutamine.

Viljandi Vallavalitsus on 27.02.2024 korraldusega nr 67 esitanud keskkonnaloa andmisega nõustumisel teiste hulgas järgmise tingimuse: *tolmu leviku tõkestamiseks kasutada tolmu levikut piiravaid meetmeid (niisutamine, CaCl vm) väljaveotedel ja karjäärisisestel teedel ning laoplatsidel.*

Kuivõrd loa taotleja ei ole teadaolevalt Viljandi Vallavalitsuse esitatud tingimust vaidlustanud ja seda pole vaideotsusega muudetud, kantakse see antava loa kõrvaltingimuseks, mille sõnastust võidakse täpsustada keskkonnaloa andmise korralduses.

Kõrvaltingimuste korrektse täitmisel ei ole eeldatavalt ette näha osakeste ülenormatiivse kontsentratsiooni teket ja levikut väljapoole mäeeraldise teenindusmaa piire. Ülenormatiivse tolmu kontsentratsiooni levimine mäeeraldise piiridest välja võib juhtuda ekstreemumitel ehk halbade tingimuste kokkulangemisel (suur tuulekiirus, kuivad tingimused, tööesi on vahetult mäeeraldise piiril). Keskkonnaloa omajal tuleb võtta kasutusele kõik võimalikud meetmed häiringute vähendamiseks.

Valgus, soojus, kiirus ja lõhn

Valgus-, soojus-, kiirus- ega lõhnareostust tegevusega ümbruskonnale eeldatavalt ei kaasne.

Vibratsioon

Lähtuvalt töötervishoidu käsitlevatest õigusaktidest on karjääris töötavale tehnikale kehtestatud vibratsiooni piirnormid juba valmistajatehases. Karjääris töötav tehnika peab vastama kehtestatud normidele. Nõmme-Koordi II liivakarjääris ei viida läbi lõhkamisi, seega vibratsiooni tekkimist kavandatava tegevuse elluviimisel ette näha ei ole.

3.1.6. Tekkivad jäätmed ning nende käitlemine

Jäätmeseaduse § 7¹ lõike 1 kohaselt loetakse kaevandamisjäätmeteks jäätmed, mis on tekkinud maavarade uuringute, maavarade kaevandamise, rikastamise ja ladustamise ning kaevandamise töö tulemusena. Selle kohaselt võib mäeeraldisel kirjeldatud tegevuse tulemusel kaevandamisjäätmeteks kvalifitseerida kooritud katendit (kokku 6 tuh m³).

Taotluse kohaselt korrastatakse karjäär veekoguga puhkealaks. Juhul kui kogu katend ei osutu korrastamisel vajalikuks, siis see võõrandatakse. Kaevandamise ajal on katendivallid efektiivsed müra- ja tolmutõkked. Eelnevale tuginedes ei ole antavale keskkonnaloale jäätmete eriosa lisamine vajalik.

Karjäärialale on keelatud prügi ladustada. Keskkonnale ohtlikud jäätmed tuleb koguda teistest jäätmetest eraldi (määrdeõlid, pliiakud, patareid, õlised kaltsud jms) ja käidelda nõuetekohaselt (viia jäätmejaama vms).

3.1.7. Tegevusega kaasnevate avariilukordade esinemise võimalikkus, sealhulgas heite suurus

Kaevandamisel tuleb rangelt jälgida, et ei satuks kütust või õli pinnasesse. Mäetöödel on potentsiaalseteks reostusallikateks karjääri mäemasinate tehnilised avariid. Selle tulemusel võib pinnasesse sattuda diiselkütust ja/või määrdeaineid, millega võidakse saastada nii pinnast kui ka vett. Selle vältimiseks tuleb pidevalt jälgida masinate tehnilist seisundit ning planeerida karjääri projektis avariide likvideerimise viisid. Tuleb tagada kütte- ja määrdeainete pinnasesse sattumise vältimiseks ettenähtud kaitsevahendite olemasolu ja korrashoid. Remontimine peab toimuma selleks ettenähtud kohtades. Võimaliku tekkinud reostuse likvideerimiseks peab olema karjääris töötajatel teada kindel tegevusplaan.

3.1.8. Tegevuse seisukohast asjakohaste suurõnnetuste või katastroofide oht, sealhulgas kliimamuutustest põhjustatud suurõnnetuste või katastroofide oht teaduslike andmete alusel

Tegevuse seisukohast asjakohaste suurõnnetuste või katastroofide oht puudub.

3.2. Kavandatava tegevuse asukoht ja mõjutatav keskkond

3.2.1. Olemasolev ja planeeritav maakasutus ning seal toimuv või planeeritav tegevus

Taotletav Nõmme-Koordi II liivakarjäär asub Viljandi maakonnas Viljandi vallas Lolu külas eraomandisse kuuluval kinnistul Väike-Sakala, mille maakasutuse sihtotstarbeks on määratud mäetööstusmaa 100%.

Taotletav mäeeraldis hõlmab Nõmme-Koordi (Pirmastu) liivamaardla täiteliiva aktiivse tarbevaru plokk 11 ja 12, kattudes olemasoleva Lolu II liivakarjääri (loa nr L.MK/325538; loa omaja Holstre-Nõmme Kalastus OÜ; kehtib kuni 22.10.2029) mäeeraldise ja selle teenindusmaaga.

Maavara kasutusalaadeks on teede- ja üldehitus. Nõmme-Koordi II liivakarjääri mäeeraldise ja selle teenindusmaa pindalaks taotletakse 2,26 ha. Maavara kaevandamise keskmiseks aastamääraks taotletakse 12 tuh m³, keskkonnalooa kehtivusajaks 15 aastat ja kaevandatud maa korrastatakse veekoguga puhkealaks.

Nõmme-Koordi II liivakarjäär külgneb lääne-, põhja- ja idaservas taotletava Nõmme-Koordi liivakarjääri mäeeraldisega, mis omakorda kattub olemasolevate Lolu II liivakarjääri ja Nõmme liivakarjääri mäeeraldiste ja nende teenindusmaadega. Osaliselt kattub taotletav Nõmme-Koordi liivakarjääri mäeeraldis ka endise Lolu liivakarjääri. Seega soovitakse praegu kaevandatud aladel kehtivad erinevad keskkonnavalad viia kahe uue, Nõmme-Koordi ja Nõmme-Koordi II liivakarjääri keskkonnavalade koosseisu, mis tähendab, et uute keskkonnavalade andmisel tunnistatakse load nr L.MK/325538 ja VILM-030 kehtetuks.

Taotletava Nõmme-Koordi II liivakarjääri mäeeraldise lamamis paikneb täiteliiva veealune plokk 13 aT, mis soovitakse hõlmata samaaegselt taotletava Nõmme-Koordi liivakarjääri ja Nõmme liivakarjääri mäeeraldisega hõlmatud tulenevalt kahe arendaja vahel sõlmitud kokkuleppes. Nõmme-Koordi ja Nõmme-Koordi II mäeeraldistega on hõlmatud kogu varasemalt kaevandatud maa ning sisuliselt moodustavad need ühtse tootmisala,

olles juriidiliselt siiski erinevad karjäärid.

Mäenduslikud kaevandamistingimused on soodsad, kuivõrd taotletava Nõmme-Koordi II liivakarjääri kujul on tegemist aktiivses kaevandamises oleva alaga. Kaevandatava jääkvaru kiht on võrdlemisi paks ning karjääri on rajatud kaevandamiseks vajalik taristu. Samas paikneb osa kaevandatavast varust allpool põhjaveetasel. Valdavas osas on mets ja võsa raadatud, kändud juuritud ning katend suuremas osas eemaldatud. Katendi (keskmise paksusega 0,6 m) moodustab kasvukiht koos savika ülipeene- kuni peeneteralise liivaga ning selle maht mäeeraldisel on ca 6 tuh m³. Kaevandamise ajal toimivad katendivallid efektiivse müra- ja tolmütõkkena.

Karjäärialale on hea ligipääs, kuna taotletava mäeeraldisel vahetus läheduses asub 24160 Loodi Nõmme tee, kust tuleb karjääri mitmeid väiksemaid teid. Loodi-Nõmme tee on ühenduses 52 Viljandi-Rõngu tugimaanteega. Olemasolev teedevõrk tagab head tingimused materjali väljaveoks.

Taotletava Nõmme-Koordi II liivakarjääri mäeeraldisel korrastamise suunaks on veekoguga puhkeala, kuhu taotleja planeerib rajada spordirajatised koos puhkekeskusega. Nõmme-Koordi ja Nõmme-Koordi II liivakarjäärid korrastatakse ühtse tervikuna. Mäeeraldisel teenindusmaal ladustatud katend kasutatakse hiljem karjääri veekogust välja jääva ala korrastamiseks (vastavalt koostatavale korrastamise projektile), korrastamiseks mittevajalik katend võõrandatakse.

Nõmme-Koordi II liivakarjääri kasuliku kihi jääkpaksus võimaldab varu väljata kahe kuni kolme astmega. Veepealse varu väljamiseks kasutatakse ekskavaatorit või frontaallaadurit. Veealuse varu väljamiseks kasutatakse ekskavaatorit (vajadusel pika poomiga) või pinnasepumpsüvendajat. Veealune varu väljatakse veetasel alandamata.

Taotletavast liivakarjäärist lõunas- ja kagus kulgeb 24160 Loodi-Nõmme maantee, millele kehtib 30 m laiune kaitsevöönd tee välimisest servast. Mäeeraldisel piirist vahetult idas-kagus on OÜ-le Elektrilevi kuuluv PIRMASTU:VIL (tunnus K4424152, AS-25) 1-20 kV elektriõhuliin, kaitsevööndiga 10 m liini teljest. Taotletav mäeeraldis ei kattu nimetatud kaitsevöönditega.

Paistu valla üldplaneeringu kaardil on kaevandamiseks taotletav ala märgitud Nõmme-Koordi (Pirmastu) liivamaardlal paiknevaks, olles osaliselt ka ärimaa reservmaa. Viljandi maakonnaplaneeringu kaardi *Ruumilised väärtused* kohaselt ei asu taotletav Nõmme-Koordi II liivakarjäär väärtuslikul maastikul, väärtuslikul põllumajandusmaal ega rohelise võrgustiku alal, vaid on kujutatud maardlana. Karjääris tööde jätkamisega ei kaasne mõju väärtuslikele maastikukomponentidele. Taotletava karjääri puhul on tegemist töös oleva ja korrastamata karjäärialaga, mille varud ei ole lõpuni ammendatud. Varude väljamise järgselt tuleb ala korrastada korrastamisprojekti alusel ning korrastamise suunaks on veekoguga puhkeala. Seega on kavandatav tegevus kooskõlas nii Paistu valla üldplaneeringus kui ka Viljandi maakonnaplaneeringus sätestatuga.

Tegemist on hajaasustusega, kuid piirkonnas esineb võrdlemisi palju majapidamisi. Lähimad hooned asuvad enam kui 200 m kaugusel Laane-Suki, Lõhmuse, Aaviku, Nepa, Vana-Hansu, Lõo, Kuusiku, Salu, Uue-Kaare ja Raudsepa kinnistutel. Laane-Suki kinnistu ja taotletava karjääri vahele jääb aktiivses kasutuses olev karjäärialala ja sellest edasi lage põllumaa kohatise

kõrghaljastusega. Ülejäänud nimetatud kinnistud paiknevad karjääril teisel pool Loodi-Nõmme teed nr 24160, samuti jääb nende vahele ortofoto alusel suhteliselt tihe kõrghaljastus.

Lähipiirkonnas suurtööstuseid ei ole. Karjäärialast ca 2 km kaugusel asub Rakvere Farmid Aktsiaseltsile kuuluv Ekseko seafarm. Teised suuremad ettevõtted paiknevad Viljandi linnas või selle lähiümbruses.

3.2.2. Alal esinevad loodusvarad (sh maa, muld, pinnas, maavara, vesi ja looduslik mitmekesisus, nende kättesaadavus, kvaliteet ja taastumisvõime)

Nõmme-Koordi (Pirmastu) liivamaardla asetseb Sakala kõrgustikul, kirde-edelasuunalisel oosil. Oos koosneb peenema ja jämedama terasuurusega kruusa-liiva kihtidest ning läätsedest. Taotletava mäeeraldisega kattuvatelt aladelt on katend varasema kaevandamise käigus valdavalt kooritud, kogu ulatuses on katend esindatud 2012. a. uuringuala uuringupunktide piires. Katendi (keskmise paksusega 0,6 m) moodustab kasvukiht koos savika ülipeene- kuni peeneteralise liivaga ning selle maht mäeeraldisel on ca 6 tuh m³.

Maavara kasulik kiht on muutlik ning on esindatud kruusaka ja peene- kuni keskmiseteralise liivana, kus paiguti esineb kruusa vahekihte. Kohati levib kasuliku kihi ülemises osas kruusakas savine liiv. Kasuliku kihi keskmine paksus ülevapool keskmist põhjaveetasel on 4,5 m ja allpool keskmist veetasel 5,4 m. Kasuliku kihi lamamiks on saviliiv- ja liivsavimoreen. Mäeeraldise lamami abs kõrgused jäävad 65,0 – 72,2 m vahemikku.

Seisuga 30.09.2023 olid taotletava mäeeraldisega hõlmatavate varuplokkide jääkvarud järgmised:

11 plokk – täiteliiv, aktiivne tarbevaru: 96,234 tuh m³

12 plokk – täiteliiv, aktiivne tarbevaru: 73,953 tuh m³

Kokku on täiteliiva aktiivne tarbevaru 170,187 tuh m³ ja kaevandatav varu 154,187 tuh m³.

Mäenduslikud kaevandamistingimused on soodsad. Taotletava karjääri kõrval asub Loodi-Nõmme tee (24160), kust viib karjääri mitmeid väiksemaid teid. Loodi-Nõmme tee on ühenduses Viljandi-Rõngu maanteega, mis on üks Eesti tugimaanteedest. Suuremas osas on taotletava karjääri alalt puud eemaldatud ja katend kooritud. Nõmme-Koordi II liivakarjääri kasuliku kihi jääkpaksus võimaldab varu väljata kahe kuni kolme astmega. Veepealse varu väljamiseks kasutatakse ekskavaatorit või frontaallaadurit. Veealuse varu väljamiseks kasutatakse ekskavaatorit (vajadusel pika poomiga) või pinnase-pumpsüvendajat. Veealune varu väljatakse veetasel alandamata.

Alal levib liustikujõesetete veekiht. Veekompleks on vabapinnaline, toitudes sademetest. Vettandvaks kihiks on kruusakas liiv ja liiv ning veepidemeks kasuliku kihi lamamis olev Aruküla lademe savi ja sellel lasuv saviliiva-liivsavi või moreenikiht. Veekihti drenib ca 400 m kaugusel läänes paiknev kraav (kuni 10 km² valgalaga maaparandussüsteemi eesvool Sakala), mis suubub ligikaudu 1,5 km edela pool asuvasse Everti ojja. Samuti drenivad ka kõrvalaladel varasema kaevandamise tulemusel juba kujunenud tehisveekogud. Põhjaveetasemest madalamal asuva liiva kaevandamiseks põhjavee taset alandada pole tarvis, seega vee ärajuhtimist ega väljapumpamist ei toimu.

Kaevandamisega jätkamisel eemaldatakse alal veel kasvavad puud ning kooritakse katend, kus seda seni pole tehtud. Metsaregistri andmetel ei ole Väike-Sakala kinnistule metsaeraldisi inventeeritud.

Liiv looduses ei taastu, mistõttu on tegemist taastumatute loodusvaradega ning puudub looduskeskkonna vastupanuvõime. Kaevandamise käigus muutub kaevandatava ala maastik ja veel säilinud looduslik mitmekesisus täielikult, kuid see on hilisemalt taastatav karjääriala korrastamisega. Taotletav karjääriala korrastatakse puhkealaga veekoguks.

3.2.3. Keskkonna vastupanuvõime, mille hindamisel lähtutakse märgalade, jõeäärsete alade, jõesuudmete, randade ja kallaste, merekeskkonna, pinnavormide, maastike, metsade, Natura 2000 võrgustiku alade, kaitstavate loodusobjektide, alade, kus õigusaktidega kehtestatud nõudeid on ületatud või võidakse ületada, tiheasustusega alade ning kultuuri- või arheoloogilise väärtusega alade vastupanuvõimest

Maavara kaevandamisega kaasneb mäeeraldise piires mäetööde käigus maastiku muutus ja olemasoleva taimkatte hävimine. Planeeritav tegevus sarnaneb oma olemuselt ehitustegevusega. Nagu iga ehitustegevusega, võib ka maavara kaevandamisega kaasneda keskkonnahäiringuid. KeÜS § 3 lõike 1 kohaselt on keskkonnahäiring inimtegevusega kaasnev vahetu või kaudne ebasoodne mõju keskkonnale. Keskkonnalooga lubatud tegevusega kaasneda võivateks peamisteks keskkonnamõjudeks on kaevandamise tehnoloogilise protsessi ja transpordiga kaasnev müra ja peenosakeste heide välisõhku ning mõju maastikule ja maakasutusele.

Maa-ameti kaardirakenduse andmetel Nõmme-Koordi II liivakarjääri mäeeraldisel, teenindusmaal ega karjääri mõjupiirkonnas, milleks on eeldatavalt ca 250-300 m, ei ole Natura 2000 võrgustiku alasid ega muid kaitsealasid, samuti ei ole ettepanekuid uute alade kaitse alla võtmiseks. Kaitsealuseid loodusobjekte ega elupaigatüüpe mäeeraldisel ei ole. Taotletaval mäeeraldisel ning selle mõjupiirkonnas puuduvad märgalad, jõeäärsed alad, jõesuudmed, rannad, kaldad, ja merekeskkond.

Kaevandamistegevusega kaasneda võiva osakeste heitme või müra häiringu mõju ei ulatu kaevandamistegevuseks kasutatavale tehnoloogiale õigusaktidega seatud tehnilistest piirangutest ja väljatava maavara looduslikust niiskusest tulenevalt eeldatavalt kaugemale kui 250-300 m. Kuivema ilma korral, avamaal võib toodangu transportimisel välisõhku paiskuv osakeste kogus tugevama tuule korral kanduda ka mainitust kaugemale. Selliste olukordade vältimiseks seatakse keskkonnaloale kõrvaltingimused asjakohaste leevendusmeetmete rakendamiseks.

Kaevandamistegevus toob endaga kaasa maastiku pikaajalise või püsiva muutumise. Samas on näiteks majanduslikust aspektist oluline ka taastumatute maavarade jätkusuutliku kasutamise tagamine. Karjääri töötamise jooksul looduslik mitmekesisus paratamatult vaesub. See saab hakata taastuma peale karjääri korrastamist. Karjäär korrastatakse ca 2,2 ha suuruseks veekoguks, kuhu kujunevad uued kooslused.

Keskkonnaametile teadaolevalt ei esine taotletava karjääri mõjupiirkonnas alasid, kus õigusaktidega kehtestatud nõudeid oleks ületatud või võidakse ületada. Karjäär ei asu tiheasustusel ja sellel puuduvad kultuurimälestiste registrisse kantud kultuuri- või arheoloogilise väärtusega alad. Lähim arheoloogiamälestis jääb enam kui 1,7 km kaugusele (kivikalme, kultuurimälestiste registri kood 13273). Planeeritav tegevus ei mõjuta mälestise seisukorda ega nende püsijäämist.

Maa-ameti pärandkultuuri kaardirakenduse kohaselt on karjäärilale inventeeritud üks pärandkultuuri objekt: kolhoosiaegsed Nõmme sigalad (pärandkultuuri märgid NL ajast, seisundiks hinnatud, et objektist või tema esialgsest funktsionaalsusest säilinud 20-50%). Samaaegselt taotletava Nõmme-Koordi liivakarjääriga hõlmatavale alale (nii Väike-Sakala kui Sakala kinnistule) on inventeeritud veel kaks pärandkultuuri objekti:

- 1) Nõmme pigibaasi hooned (pärandkultuuri märgid NL ajast, seisundiks hinnatud, et objektist või tema esialgsest funktsionaalsusest säilinud 20-50%);
- 2) Nõmme endine kartulihoidla (pärandkultuuri märgid NL ajast, seisundiks hinnatud, et objektist või tema esialgsest funktsionaalsusest säilinud 50-90%).

Pärandkultuuri all mõistetakse Maa-ameti geoportaali pärandkultuuri andmebaasi tähenduses eelmiste põlvkondade poolt pärandunud inimtekkelisi objekte maastikus, mis omavad mingit pärimuslikku taustateavet ja kultuurilist väärtust eeskätt kohalikule kogukonnale. Pärandkultuuri objektid ei ole riikliku kaitse all, nende säilimine on eeskätt maaomanike endi kätes. Pigibaasi hooned, sigalad ja kartulihoidla on teadaolevalt (KMH aruande kohaselt) siiski lammutatud. Samuti on demonteeritud sigalakompleksi teenindanud Sigala elektriõhuliin ja asfaltbetoonitehase (pigibaasi) tarvis rajatud alajaam Suki ning alajaama viiv elektriõhuliin PIRMASTU:VIL.

Taotletavast karjäärist ca 2,5 km kaugusel lõunas asub lähim kaitstav looduse üksikobjekt Liiva mänd (üksikpuu, KLO4000378). Planeeritav tegevus ei mõjuta üksikobjekti seisukorda ega selle püsijäämist.

Taotletavale karjäärile lähimate, III kaitsekategooriasse kuuluvate liikide tiigikonn (*Pelophylax lessonae*, KLO9113471), rohukonn (*Rana temporaria*, KLO9113618) ja tähnikvesilik (*Lissotriton vulgaris*, KLO9113708) leiukohad on karjäärist teisel pool Loodi-Nõmme teed, ca 60 m kaugusel lõunas. I kaitsekategooria liikide elupaigad jäävad enam kui 1,5 km kaugusele. Planeeritav tegevus ei mõjuta kaitsealuseid liike piisava vahekauguse tõttu.

Lähim kaitseala on taotletavast Nõmme-Koordi liivakarjäärist ca 500 m kaugusel paiknev Loodi looduspark (maastikukaitseala, KLO1000241). Loodi looduspargi kaitse-eesmärk on:

- 1) Sakala kõrgustiku eriilmelise maastiku kaitse;
- 2) Loodi mõisapargi kaitse;
- 3) Heimtali mõisapargi kaitse;
- 4) nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse kohta I lisas nimetatud elupaigatüüpide - vähe- kuni kesktoiteliste mõõdukalt kareda veega järvede (3130)3, looduslikult rohketoiteliste järvede (3150), kadastike (5130), lamminiitide (6450), allikate ja allikasood (7160), liivakivipaljandite (8220), vanade loodusemetsade (9010*), rohunditerikaste kuusikute (9050), soostuvate ja soo-lehtmetsade (9080*) ning rusukallete ja jäärakute metsade (9180*) kaitse;
- 5) nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ II lisas nimetatud liigi, mis on ühtlasi II kategooria kaitsealune liik, kaitse.

Kirjeldus:

Loodi looduspark asub Viljandimaal Viljandi vallas. Looduspark loodi 1992. aastal ühendamiseks piirkonnas asuvaid kaitse- ja puhkealad kogupindalaga 7800 ha. 1997. aastal eraldati looduspargist Viljandi maastikukaitseala ja looduskaitsealalt väheväärtuslikke haritavaid maid. Mitmed looduspargi osad on juba varem kaitse alla võetud (Paistu ürgorg

1959; Sinialliku allikas, järv ja linnamägi, Kindrali mägi, Loodi-Püstmäe lehisepuistu, Heimtali park ja Tõllamägi 1964). Looduspark on moodustatud looduslikult mitmekesise maastiku, tasakaalustusala ja haruldaste liikide elu- ja kasvupaikade kaitseks. Looduspargis on esindatud mitmed eriilmelised loodus- ja pärandkultuurimaastikud, haruldaste ja hävimisohus liikide kasvukohad ning elupaigad, kaitstavad looduse üksikobjektid põlispuud, rändrahnud, paljandid. Looduspargi pindala on 3485 ha. Sinialliku linnamäe lähedal asuv Siniallikas on tuntud ka ohvriallikana (Sinialliku allikas, järv ja linnamägi); Sinialliku järve põhjaotsas kasvab Sinialliku alpi seedermand ($\bar{U}=240$ cm); Ramsi asula lähedal on Rahetsema määnd ($\bar{U}=328$ cm). Vaatamisväärsusteks on ka veel Loodi-Püstmäe euroopa lehise puistu, Paistu ürgorg (Paistu ürgorus on hulgaliselt liivakivi paljandeid, neist suurim 15 m kõrge ja 23 m lai "Loodi põrgu"), Polli mäed (huvitava mitmekesise pinnamoega, suhtelise kõrgusega kuni 35 m), Polli tamm ($\bar{U}=626$ cm), Mustjärve kaldal asuv Holstre Kindralimägi (mäele on maetud Holstre mõisa viimane omanik kindral von Berg), Tilli kadastik, Nõmme liivik (lainjas tasandik, mis on enamuses kaetud männimetsaga), Mäemets, Heimtali park.

Kaitsealused taimeliigid: *Listera ovata*, *Gymnadenia conopsea*, *Platanthera bifolia*, *Dactylorhiza incarnata*, *Dactylorhiza maculata*, *Dactylorhiza fuchsii*. (P. Kiristaja, 1998)
Pesitsevad liigid: *Dryocopus martius*, *Picoides tridactylus*, *Picus canus*.
Teised kaitsealused loomaliigid: *Rana arvalis*. (K. Möller, 1998).

Planeeritav tegevus ei mõjuta maastikukaitseala ega selle kaitse eesmärke piisava vahekauguse tõttu.

Taotletavast Nõmme-Koordi liivakarjäärast ca 4,5 km kaugusel paikneb Viljandi maastikukaitseala (KLO1000279). Nimetatud kaitsealal asub Natura 2000 võrgustikku kuuluv Viljandi loodusala (RAH0000494).

Viljandi maastikukaitseala kaitse-eesmärk on:

- 1) kaitsta ja tutvustada Sakala kõrgustiku Viljandi ürgoru iseloomulikku maastikku ja looduse mitmekesisust, aidata kaasa säästva puhkemajanduse ja elukeskkonna arengule ning tasakaalustatud keskkonnakasutusele;
- 2) kaitsta elupaigatüüpi, mida nõukogu direktiiv 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse kohta (EÜT L 206, 22.07.1992, lk 7–50) nimetab I lisas. See elupaigatüüp on looduslikult rohketoitelised järved (3150)3;
- 3) kaitsta järgmiste nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ II lisas nimetatud liikide elupaiku: saarmas (*Lutra lutra*), vingerjas (*Misgurnus fossiilis*) ja hink (*Cobitis taenia*);
- 4) kaitsta ja säilitada Viljandi lossiparki ja kaitsealale jäävaid kaitstava looduse üksikobjekte.

Kirjeldus:

Viljandi maastikukaitseala asub Viljandimaal Viljandi linnas ja Viljandi vallas. Ala võeti kaitse alla 1964. aastal. (Oli Loodi looduspargi osa, kaitse paremaks korraldamiseks moodustati eraldi kaitseala.) Geoloogilistest objektidest väärib tähelepanu kaitsealale jääv Viljandi ürgorg (lammorg). Geoloogiliselt tekkelt on Viljandi ja Raudna ürgorud vanimad Sakala kõrgustikul. Aluspõhjaks on siin kesk-devoni liivakivi, mida katavad hilisemad setted. Viljandi ürgoru keskmeks on Viljandi järv. Oru lõunapoolse osa veerudel esineb rohkesti allikaid. Kaitseala lõunapoolses osas asub Sammuli rändrahn (ümbermõõt 19,6 m, kõrgus 2 m). Kaitseala koosseisu kuulub ka Viljandi Lossipark. Ala pindala on 366,8 ha.

Kavandatav tegevus ei vähenda nimetatud kaitseala ega Natura ala kaitse-eesmärgiks olevate elupaigatüüpide ja liikide elupaikade pindala, ei mõjuta struktuuri ega funktsioonide toimimist, kuna need alad jäävad taotletavast kaevandamisalast piisavale kaugusele (enam kui 4 km). Natura eelhindamise läbiviimine ei ole antud juhul vajalik, kuna objektiivsele ning ajakohasele infole tuginedes on selgunud, et kavandatava tegevuse mõjualale ja/või mõjupiirkonda (ca 250-300 m) ei jää Natura alasid.

Riiklikul tasandil puuduvad taotletaval mäeeraldisel ning selle mõjupiirkonnas tähelepanuväärsed pinnavormid.

Kaevandamise lubamine taotletud ulatuses eeldatavalt ei halvenda väljakujunenud põhjavee režiimi, kuna allpool põhjaveetasel asuva varu väljamiseks vett välja ei juhita ega pumbata.

Kumulatiivset mõju on oluline hinnata, kui kavandatavast tegevusest lähtuv mõju kombineerituna teiste tegevuste mõjudega ajas ja ruumis võib muutuda märkimisväärselt oluliseks. Teisisõnu tuleb kahe tegevuse kumulatiivset mõju hinnata, kui planeeritava tegevuse mõju keskkonnale on väheoluline, kuid kumulatiivne mõju teise tegevusega võib olla paljutähendav. Kaevandamine ja veel säilinud kõrghaljastuse raadamine on piisavalt erineva mõjuga ja erineval ajal toimuvad tegevused selleks, et nende kahe tegevuse eraldiseisev kumulatiivse mõju hindamise läbiviimine oleks keskkonnanõu taotluse menetluse raames põhjendatud või otstarbekas. Kuigi keskkonnaluba maavara kaevandamiseks on raadamiseks loa saamise eelduseks, ei tähenda see automaatselt, et iga loa väljastamisele järgneks raadamine.

3.2.4. Inimese tervis ja heaolu ning elanikkond

KeÜS § 23 lõige 1 sätestab, et igatüüpi on õigus tervise- ja heaoluvajadustele vastavale keskkonnale, millega tal on oluline puutumus. Lõike 2 kohaselt on oluline puutumus isikul, kes viibib tihti mõjutatud keskkonnas, kasutab sageli mõjutatud loodusvara või kellel on muul põhjusel eriline seos mõjutatud keskkonnaga. KeÜS § 3 lõike 1 kohaselt on keskkonnahäiring ka selline ebasoodne mõju keskkonnale, mis ei ületa arvulist normi või mis on arvulise normiga reguleerimata. Siiski tuleb võimaliku keskkonnahäiringu tekkimist võimalusel ennetada ning kui see pole võimalik, võtta kasutusele leevendusmeetmed. Keskkonnanõu omanikul on kohustus hüvitada kaevandamisega tekitatud kahju sõltumata oma süüst (MaaPS § 93 lõige 1).

Nõmme-Koordi II liivakarjääris kaevandamisel on peamiseks keskkonda mõjutavateks teguriteks maastikupildi visuaalne muutumine, müra, õhusaaste ja võimalik mõju põhjaveele.

Ümbruskonna maad on valdavalt kasutuses maatulundusmaana – põllu- ja metsamaana. Lähimad hooned asuvad enam kui 200 m kaugusel Laane-Suki, Lõhmuse, Aaviku, Nepa, Vana-Hansu, Lõo, Kuusiku, Salu, Uue-Kaare ja Raudsepa kinnistutel. Laane-Suki kinnistu ja taotletava karjääri vahele jääb aktiivses kasutuses olev karjääriala ja sellest edasi lage põllumaa kohatise kõrghaljastusega. Ülejäänud nimetatud kinnistud paiknevad karjäärist teisel pool Loodi-Nõmme teed nr 24160, samuti jääb nende vahele ortofoto alusel suhteliselt tihe kõrghaljastus.

Taotletava Nõmme-Koordi II liivakarjääri mäeeraldisega piirnevad täiteliiva plokid 2, 4, 5, ja 22 aT, kus asub teise arendaja poolt taotletav Nõmme-Koordi liivakarjäär. Nõmme-Koordi ja Nõmme-Koordi II mäeeraldistega on hõlmatud kogu varasemalt kaevandamisega muudetud maa ning sisuliselt moodustavad need ühtse tootmisala.

Lähipiirkonnas suurtööstuseid ei ole. Karjäärialast ca 2 km kaugusel asub Rakvere Farmid Aktsiaseltsile kuuluv Ekseko seafarm. Teised suuremad ettevõtted paiknevad Viljandi linnas või selle lähiümbruses.

Karjääris töötamisega kaasnev maastikupildi täielik muutus on hilisemalt kvalitatiivselt taastatav karjäärialala korrastamisega. Karjäär korrastatakse puhkealaga veekoguks, mille pindala on ca 2,2 ha ja eeldatav sügavus valdavalt üle 4 m.

Masinatest lähtuvat mürataset vähendab lisaks loomulikule heli neeldumisele kaevandamise käigus tekkiv süvend, kus masinad asuvad. Karjääris on müra summutavateks täiendavateks teguriteks karjääri seinad ja katendist vallid. Nõmme-Koordi II liivakarjääri keskkonnaloale kavandatakse lisada mitmeid kõrvaltingimusi, mille täitmine eeldatavalt tagab, et tekkida võivad keskkonnahäiringud on minimaalsed ja leevendatavad (loetletud punktis 3.1.5).

Maavara kaevandamisel tekkiv tolmu kogus on minimaalne tulenevalt liiva looduslikust niiskusest. Transpordil tekkiva õhusaaste vältimiseks tuleb karjäärisiseseid teid regulaarselt niisutada või töödelda vastavate vahenditega. Väljaspool mäeeraldist ja selle teenindusmaad asuvate avalikus kasutuses olevate teede korrashoiu eest vastutab tee omanik, sõlmides vajadusel selleks vajalikke kokkuleppeid teed kasutada soovivate isikutega. Õhusaaste tekkimise ja leviku vähendamise eesmärgil kantakse keskkonnaloale asjakohane kõrvaltingimus (loetletud punktis 3.1.5.).

Kaevandamise lubamine taotletud ulatuses ei halvenda väljakujunenud põhjavee režiimi, kuna kaevandamine toimub põhjaveetasel alandamata. Võimalik mõju põhja- ja pinnaveele on seotud kaevandamiseks kasutatavate seadmete avariolukordadega. Kuna kasutatav tehnika sisaldab ja kasutab töötamiseks määrdeaineid ja kütust, siis on võimalik, et esineb nende lekkeid. Kasutades tehniliselt korras seadmeid ja neid regulaarselt hooldades, on lekete tõenäosus väike ja lekked kiiresti avastatavad. Samas avariolukorra tekkimise tõenäosus ei ole suurem, kui mõnes teises rasketehnikaga seotud tegevusalal (nt põllumajandus).

Kõige tõenäolisem pinnase kvaliteeti mõjutav avari on diiselkütuse või õli leke masinatest, mis kaevandamistöõde käigus võib juhtuda. Reostuse vältimiseks tuleb rangelt jälgida, et kaevandamis- ja laadimiskohtades ei satuks diiselkütust ega määrdeõli karjääri põhja. Seadmete tankimine ja hooldus peab toimuma väljaspool karjääri või selleks spetsiaalselt ettevalmistatud platsil, mis on varustatud õlitõrje vahenditega. Õnnetuse kohas tuleb reostunud pinnas kiiresti eemaldada ja anda üle vastavat litsentsi omavale jäätmekäitlusasutusele.

Tasakaalu hoidmine inimeste heaolu ja kaevandamistegevuse vahel on oluline. Mõistetavalt võib tulenevalt iga indiviidi isiklikust tundlikkusest olla maavarade kaevandamisel ebasoodne mõju vaatamata võimaliku häiringu õigusaktides sätestatud normeeritud piiridesse jäämisel. Keskkonnaloale kõrvaltingimuste seadmise eesmärk on leevendada kaevandamisest tulenevaid häiringuid eluhoonete ümbruses ja õuealal ajal, mil väljakujunenud, valdavaks saanud tööaega silmas pidades viibivad elanikud kõige tõenäolisemalt kodus. Kuivõrd keskkonnaloa andmisest keeldumiseks pole alust, on otstarbekas kaaluda keskkonnaloale kõrvaltingimuste lisamist tekkida võivate keskkonnahäiringute vähendamiseks.

3.3. Hinnang keskkonnamõju olulisusele

Eelnevast lähtudes võivad Nõmme-Koordi II liivakarjääri mäeeraldisel kaevandamistegevusega kaasnevateks peamisteks mõjudeks olla mõju välisõhule ja maastikule.

3.3.1. Mõju suurus, mõjuala ulatus (geograafiline ala, tõenäoliselt mõjutatava elanikkonna suurus), mõju ilmnemise tõenäosus ja aeg, mõju laad, tugevus, kestus, sagedus ja pöördumus

Keskkonnaamet käsitleb kavandatava tegevuse mõjualana Nõmme-Koordi II liivakarjääri mäeeraldise teenindusmaad ning ca 250-300 m ümber selle, kuna nii kaugele võib teoreetiliselt ulatuda müra- või tolmuhäiring. Hinnangulisesse mõjuraadiusesse jääb ca 10 majapidamist. Arvutuslikult jäävad mõju suurused kehtestatud piinormidesse ning elanike oluline negatiivne mõjutatud saamine on välistatud, kuid vajadusel tuleb teostada kontrollmõõtmisi.

Kaevandamistegevusega kaasnevad häiringud avalduvad kaevandamise käigus keskkonnaloo kehtivusaja (15 aastat) jooksul. Perioodil, kui kaevandamist ei toimu, kavandataval tegevusel otseseid mõjusid (müra, tolm) ei ole v.a. visuaalne häiring.

Pärast kaevandamistegevuse lõppemist ning ala korrastamist lõpeb ka kavandatava tegevuse mõju. Eelhinnangu järelduste kohaselt ei teki kavandatava tegevuse elluviimisel olulist negatiivset keskkonnamõju, samas ümberkaudsetele elanikele tavapärasest enam häiringuid (müra, õhusaaste) võib siiski tekkida. Siiski võib eeldada, et häiringute esinemine on leevendatav ja võimalik. Asjaõigusseaduse § 143 lõige 1 sätestab, et kinnisasja omanikul ei ole õigust keelata gaasi, suitsu, auru, lõhna, tahma, soojuse, müra, põrutuste ja muude seesuguste teiselt kinnisasjalt tulevate mõjutuste levimist oma kinnisasjale, kui see ei kahjusta oluliselt tema kinnisasja kasutamist ega ole vastuolus keskkonnakaitse nõuetega. Mõjutuste tahtlik suunamine naaberkinnisasjale on keelatud. Kaebuste korral tuleb häiringute intensiivsust mõõta ning vajadusel korraldada töö karjääris ümber.

3.3.2. Mõju piiriülesus

Riigipiiri ülest mõju ette näha ei ole, riigipiir jääb karjäärialast enam kui 40 km kaugusele lõunasuunda.

3.3.3. Mõju Natura 2000 võrgustiku alale

Kavandatav tegevus ei vähenda Natura 2000 võrgustikku kuuluva Viljandi loodusala (RAH0000494) kaitse-eesmärgiks olevate elupaigatüüpide ja liikide elupaikade pindala, ei mõjuta struktuuri ega funktsioonide toimimist, kuna jääb taotletavast kaevandamisalast piisavale kaugusele (enam kui 4 km). Natura eelhindamise läbiviimine ei ole antud juhul vajalik, kuna objektiivsele ning ajakohasele infole tuginedes on selgunud, et kavandatava tegevuse mõjualale ja/või mõjupiirkonda (ca 250-300 m) ei jää Natura alasid.

3.3.4. Kavandatava tegevuse koosmõju muude asjakohaste toimivate või mõjualas planeeritavate tegevustega

Ümbruskonna maad on valdavalt kasutuses maatulundusmaana – põllu- ja metsamaana. Taotletavast liivakarjäärist lõunas- ja kagus kulgeb 24160 Loodi-Nõmme maantee, millele kehtib 30 m laiune kaitsevöönd tee välimisest servast. Tegemist on hajaasustusega, kuid piirkonnas esineb võrdlemisi palju majapidamisi.

Lähipiirkonnas suurtööstuseid ei ole. Karjäärialast ca 2 km kaugusel asub Rakvere Farmid Aktsiaseltsile kuuluv Ekseko seafarm. Teised suuremad ettevõtted paiknevad ca 5 km kaugusel asuvas Viljandi linnas või selle lähiümbruses.

Nõmme-Koordi II liivakarjäär külgneb lääne-, põhja- ja idaservas taotletava Nõmme-Koordi liivakarjääri mäeeraldisega, mis omakorda kattub olemasolevate Lolu II liivakarjääri ja Nõmme liivakarjääri mäeeraldiste ja nende teenindusmaadega. Osaliselt kattub taotletav Nõmme-Koordi liivakarjääri mäeeraldis ka endise Lolu liivakarjääriga. Seega soovitakse praegu kaevandatud aladel kehtivad ja kehtetuks muutunud erinevad keskkonnaloalad viia kahe uue, Nõmme-Koordi ja Nõmme-Koordi II liivakarjääri keskkonnalubade koosseisu, mis tähendab, et uute keskkonnalubade andmisel tunnistatakse load nr L.MK/325538 ja VILM-030 kehtetuks. Sisuliselt moodustavad need ühtse tootmisala, olles juriidiliselt siiski erinevad karjäärid.

Taotletava ala puhul on seega tegu töötava ja korrastamata liivakarjääriga, kus on veel lõpuni ammendamata maavaravaru. Vähesel määral esineb metsastunud ala ja seal asub ka karjääri teenindav masinapark. Taotletava Nõmme-Koordi II liivakarjääri puhul on tegu juba avatud ja kaevandamisega muudetud maaga, kus kaevandamise jätkamine on vähese keskkonnamõjuga.

Uue mäeeraldisega ja selle teenindusmaa pindalaks taotletakse 2,26 ha. Maavara kaevandamise keskmiseks aastamääraks taotletakse 12 tuhat m³. Maavara kasutusalaadeks on teede- ja üldehitus. Keskkonnaloa kehtivusajaks taotletakse 15 aastat ja kaevandatud maa korrastatakse veekoguga puhkealaks. Tegemist on pigem väikese karjääriga, mille mahud ei ole suured (võrdluseks, 2,26 ha suuruse karjääri kogu kaevandatav maht on 154 tuhat m³, kuid Pärnus asuvast ca 86 ha suurusest Potsepa liivakarjäärist kaevandatakse ühes kvartalis keskmiselt 30-50 tuhat m³).

Taotletava Nõmme-Koordi II liivakarjääri teenindusmaast ca 250 m kaugusel kirdes asub Pirmastu II liivakarjäär ning ca 700 m kaugusel edelas asuvad Pombre II kruusakarjäär ning Pombre liivakarjäär. Kõik nimetatud karjäärid paiknevad küll lähestikku, kuid samas on tegemist pikaajaliselt kaevandamisest mõjutatud piirkonnaga ning kõikide karjääride pidev üheaegne töötamine ei ole suure tõenäosusega. Lisaks kavandatakse antavale keskkonnaloale lisada mitmeid kõrvaltingimusi, mille täitmine eeldatavalt tagab, et tekkida võivad keskkonnahäiringud on minimaalsed ja leevendatavad.

KMH aruandes on sedastatud, et nii Nõmme-Koordi (Pirmastu) kui ka Pombre maardlast on kruusa ja liiva kaevandatud vähemalt 30–40 aastat. Omaaegne tehnika ei võimaldanud maavara vee alt selliselt kaevandada, et kaevealadele oleksid kujunenud piisavalt sügavad veekogud, mis ei hakkaks kinni kasvama. Kaevealad pidevalt suurenesid ja maha jäid ebatasase, kohati liigniiske põhjaga karjääride alad – näitena ligikaudu 15 ha suurune Pombre (endine Nõmme II) karjäär. Seoses karjääritehnika arenguga ja nõudluse suurenemisega kruusa ning liiva järele on Pombre ja Nõmme-Koordi (Pirmastu) maardlates hetkel kokku viis tegutsevat karjääri, millest kolme on kaevandamise tulemusena kujunenud ka piisava (üle 2 meetri) sügavusega veekogud.

KMH aruandes on veel märgitud, et karjääride tegevus pole põhjustanud selliseid keskkonnamõjusid, mille tulemusena oleksid lähiümbruse elanikud oma majapidamised maha jättnud – võrreldes 1975. a kaardil esitatud käesoleva aja asustusega pole see oluliselt muutunud. Karjääridega piirneval alal on läbi aja jätkunud tavapärase tegevus – haritud põldu, varutud heina ja raiutud metsa. Senine ulatuslik kaevandamine üheaegselt mitmes karjääris pole piirkonna elu- ja looduskeskkonnale toonud kaasa olulisi negatiivseid keskkonnamõjusid.

Taotletava karjääri asukohta kõrvalkinnistul Sakala paiknes jääkreostusobjekt Holstre-Nõmme ABT (JRA0000052). EELISE andmetel on jääkreostusobjekt likvideeritud. AS Maves on 2018.a koostanud aruande „Jääkreostusobjektide seirevõrgu inventuur ja veekvaliteedi hindamine“ (töö nr 16164), mille kohaselt on reostus likvideeritud perioodil 2009-2014. Holstre-Nõmme ABT jääkreostusobjekti seirevõrk koosneb kahest pinnakatte (Q) veekihi seirepuurkaevust (5,15 m sügavune PRK0019862 ning 5 m sügavune PRK0053456), mille hooldusaladel vastavalt 5 m ja 10 m kaevandada ei tohi. Asjakohane tingimus kavandatakse lisada antavale Nõmme-Koordi liivakarjääri keskkonnaloale. Väike-Sakala kinnistuga ning Nõmme-Koordi II liivakarjääriga puutumust ei ole.

Eeltoodu kokkuvõtteks võib järeldada, et ei ole ette näha olulise negatiivse koosmõju tekkimist kõigi karjääride korraga töötamise jätkumisel ning koos lähipiirkonna teiste tegevustega. Keskkonnaloa omanik peab siiski täitma kõiki asjakohaseid õigusaktides sätestatud nõudeid ja loale kantavaid kõrvaltingimusi ning tegema omalt poolt kõik võimaliku, vähendamaks tekkivate keskkonnahäiringute esinemist ning levimist.

3.3.5. Ebasoodsa mõju tõhusa ennetamise, vältimise, vähendamise ja leevendamise võimalused

Nõmme-Koordi II liivakarjääris kaevandamisega kaasneda võivaid keskkonnahäiringuid on pikemalt käsitletud käesoleva eelhinnangu punktides 3.1.5., 3.1.7 - 3.1.8., 3.2.3.-3.2.4 ja 3.3 ning siinkohal ei korrata. Viljandi Vallavalitsuse 27.02.2024 korralduses nr 67 esitatud tingimuste ja eelhinnangus esitatud kaalutluste alusel kavandab Keskkonnaamet keskkonnahäiringute leevendamiseks lisada antavale keskkonnaloale järgmised asjakohased kõrvaltingimused:

- 1. Maavara kaevandamine ja väljavedu on lubatud esmaspäevast reedeni ajavahemikus 8.00-18.00. Keelatud on maavara kaevandada ja välja vedada riiklikel pühadel.*
- 2. Mürähäiringu vähendamiseks moodustada lähimate elamute poolsesse külge katendivallid maksimaalses mahus.*
- 3. Tolmu leviku tõkestamiseks kasutada tolmu levikut piiravaid meetmeid (niisutamine, CaCl₂ vm) väljaveoteedel ja karjäärisisestel teedel ning laoplatesidel.*
- 4. Kaevandamistegevusest põhjustatud müra osas kaebuste esinemise korral on keskkonnaloa omanikul kohustus mõõta mürataset aktiivse kaevandamistegevuse ja maavaraväljaveo tingimustes kaebuse esitaja katastriüksusel. Mõõtmistulemused esitada ka loa andjale. Müra piirtasemete ületamisel rakendada koheselt leevendusmeetmeid ja korraldada karjääri töö selliselt, et ületamisi ei esineks.*

Vajadusel täpsustatakse keskkonnaloale kantavate kõrvaltingimuste sõnastust keskkonnaloa andmise korralduses.

4. Eelhinnangu järeldus

Eelhindamise tulemusena järeldab Keskkonnaamet, et kavandataval tegevusel puudub oluline keskkonnamõju, kuna:

1. kavandatav tegevuskoht ei asu kaitstaval loodusobjektil ega Natura 2000 võrgustiku alal ning kavandatava kaevandamisega eeldatavalt ei mõjutata ebasoodsalt kaitstavaid loodusobjekte ega Natura 2000 võrgustiku alasid;

2. eelhindamise tulemusena selgus, et leevendusmeetmete kasutamisel eeldatavalt ei ületata kaevandamisel piirmäärasid müra ja õhusaaste osas;
3. eelhindamise tulemusena selgus, et kaevandamine ei mõjuta väljakujunenud põhjaveerežiimi, kuna kaevandamine toimub olemasolevat veerežiimi muutmata ja reostuse teket tuleb hoolega vältida;
4. mäeeraldise laiendusel looduslik maastik kaevandamistöõde käigus hävib, kuid see on kvalitatiivselt hiljem taastatav maa-ala korrastamisega.

KeHJS § 11 lõike 8¹ kohaselt KMH algatamata jätmise otsus peab muu hulgas sisaldama asjakohaseid KeHJS § 6¹ lõike 1 punkti 6 alusel esitatud kavandatava tegevuse erisusi või keskkonnameetmeid muidu ilmnedava võiva olulise ebasoodsa keskkonnamõju vältimiseks või ennetamiseks. Määruse nr 31 § 5 lõike 2 järgi, kui eelhindangu järelduseks on kavandatava tegevuse KMH algatamata jätmise, esitatakse eelhindangus põhjendatud juhul ettepanekud vajalikeks keskkonnameetmeteks.

KeHJS § 3³ lõike 1 järgi keskkonnameetmed on kavandatava tegevuse elluviimisega kaasneva ebasoodsa keskkonnamõju ennetamise, vältimise, vähendamise ja leevendamise ning põhjendatud juhul heastamise meetmed. Keskkonnameetmete hulka arvatakse ka keskkonnaseire. KeHJS § 3³ lõike 2 kohaselt peavad keskkonnameetmed, sealhulgas keskkonnaseirega jälgitavate näitajate liik ja seire kestus, olema proportsionaalsed kavandatava tegevuse iseloomu, asukoha ja mahuga ning eeldatavalt avalduva keskkonnamõjuga. Keskkonnaseire määramisel ja tegemisel arvestatakse olemasoleva keskkonnaseirega.

Loa taotleja ei ole KeHJS § 6¹ lõike 1 punkti 6 alusel esitanud Keskkonnaametile teavet kavandatava tegevuse erisuste või võetavate keskkonnameetmete kohta, millega loa taotleja kavandab vältida või ennetada muidu ilmnedava võivat olulist ebasoodsat keskkonnamõju.

5. ÄRAKUULAMINE

Keskkonnaamet saatis KeHJS § 11 lõike 2² alusel xx kirjaga nr xx Nõmme-Koordi II liivakarjääri keskkonnaloa taotlusele koostatud keskkonnamõjude eelhindangu ja KMH algatamata jätmise otsuse eelnõu seisukoha võtmiseks Viljandi Vallavalitsusele ja tutvumiseks LAVO Kaubanduse Osühingule, seisukoha esitamise tähtajaga xx.

Viljandi Vallavalitsus xxx.

Marin Varblane
vanemspetsialist
maapõuebüroo